

Atbalstām iniciatīvu

Mēs visi zinām, kāda nelaime notikusi Černobiļā un jūtam līdzī turienes cilvēkiem. Cits ar citu aprunājamies un devāmies pie priekšnieka un partijas pirmorganizācijas sekretāres. Sacījām, ka gribētu atbalstīt lielo mūsu republikas uzņēmumu iniciatīvu un 31. maijā strādāt, lai nopelnīto varētu ieskaitīt Černobiļas avārijā cietušo fondā.

Sazinājamies ar šefības saimniecību «Strautiņi». Jā, viņi ir ar mieru izriņķot mums darbu talkas dienā.

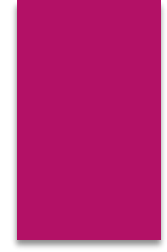
Kopīgiem spēkiem grūtumu ātrāk varēs pārvarēt.

Kolektīva vārdā
J. LIDUMA,
sakarū mezglā dispečere,

V. KONONENKO,
operatore VĻKJS biedre

1986.gada 17.maija
"Oktobra Karogs" publicē
ziņu saistībā ar notikumiem
Černobiļā. Līdz tam nekādi
skaidrojumi un paziņojumi
avīzē nav minēti.

ATMIŅAS

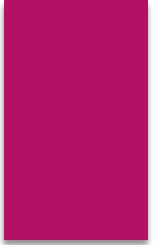

Guntis Vosekalns, Alūksne, 2021.gada maijs

Strādāju Rīgā profesionālajā vidusskolā par meistaru. Bija zvans un atnāca pavēste no Kara komisariāta. Ierados komisariātā, tika nodotas analīzes. Tas bija 1986.gada 20./21.jūlijā. Tas, praktiski, bija 2./3. iesaukums. Mans kolēģis uz turieni aizlidoja 4.maijā, viņam pēc tam par to darbu iedeva medaļu, bet ir zem zemes, jo viņam bija asins vēzis.

Man toreiz bija 24 gadi, paņēma mani pēc visas likumdošanas, kāda toreiz bija. Viņi centās vispirms ņemt visus precētos, kam bija ģimenes un bērni, es biju neprecējies, bet biju rezerves virsnieks.

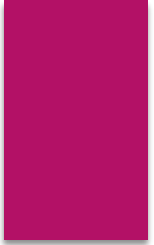
Tad mūs ar lidmašīnu 21.jūlijā aizveda uz lidostu, ar kara lidmašīnu, uz grīdas sēdējām. Tā bija desantnieku lidmašīna. Mūs aizveda uz Ukrainu. Vakarā ielidojām, pārgērba mūs armijas specdrēbēs, tad veda ar autobusu uz Budovorovičiem, kur bija Latvijas pulka vieta, kā teica – Rīgas pulks. Tur to pulku bija daudz, nežēlīgi daudz cilvēku. Kad atbraucu daļā, man bija jāmaina virsnieks, es viņam saku, ka man rīkles galā kā niez, tā kā kasās. Viņš man pastiepa roku un sacīja : “Apsveicu, Tu sācis saņemt dozu!” Aizgājām uz štābu, tur visu pateica, kas un kā, viņš nakti brauca prom un atdeva man savu “doz nakapitel”, kas savāc un parāda, cik radiācijas dozas esi saņēmis. Tos savukārt varēja pārbaudīt tikai ar vienu aparātu, kas arī salūza un pārbaudīt nevarēja. Tā kā, taisnību nezinājām.

Tā kā es biju rezerves virsnieks, tad es tiku 2 vai 3 reizes aizsūtīts uz deaktivācijas ciematu, kur cilvēku nav, tur zeme jānorok, speciāli ugunsdzēsēju mašīnas ar speciālām putām jāmazgā un jātīra. Tad man noveicās – man ar kādiem 10 cilvēkiem bija jābrauc vienu mēnesi uz Pripeti cīnīties ar klejojošiem suņiem, kaķiem un cīnīties ar marodieriem. Bija bunkurā jādzīvo, visi kaujas ieroči iedoti, un es par grupas komandieri. Bet biju aizsūtīts kļūdas pēc uz zonu strādāt. Un manā vietā tika aizsūtīts, leitnants Zvaigzne. Visi, kas dzīvoja Pripetas bunkuros, pa dienu un nakti, visi ir zem zemes jau labu laiku.

Es, praktiski, strādāju par maiņas vecāko, vienīgais virsnieks biju, man maiņā strādāja pie 100 cilvēku – speciālais tehnikas apstrādes pulks. Kas no reaktora vai Pripetas brauca ārā, mums bija tās jāpārbauda uz radiāciju, sākumā stāvēja ķīmiskā izlūkošana viņi pārbaudīja, visi ģērbušies spectērpos, maskās, gāzmaskās. Pārbaudīja un nomērīja, cik ir radiācijas fonds un sūtīja uz attiecīgo posteni, tad tur četri cilvēki mazgāja ar putām un ūdeni. Pie izbraukšanas ārā atkal pārbaudīja. Bija noteikts, cik mikrorentgeni var būt, ja neatbilst, deva atpakaļ, vai vispār nelaida cauri.

Tad vienreiz mani izsauca, jo nebija virsnieku, kas brauc, man bija jābrauc par kolonas vecāko uz pašu reaktoru. Tika vesti paneļi, 10-15 mašīnas vedām, es pirmajā kopā ar šoferi, man visi dokumenti bija. Paneļus ar krāniem izkrāva, lai tos nodotu sarkofāga montēšanai. Tad palikusi atmiņā vieta Tolstij les- tā bija vieta, kur izkrita pirmie radiācijas putekļi. Kad braucām pa strēli, kas bija kādu 300 metru garumā, tas bija kā pasakā-mirušais mežs,- nevienas dzīvas dvēseles, koki zāle nav, koki brūni sarkanīgi nodeguši no radiācijas.

Braucām ar respiratoriem, paskatos, iekša visa sarkana. Es ātri mainīju, liku arī šoferim nomainīt. Tā kā biju mācījies kara katedrā un par radiāciju, bumbām, tas bija palicis man prātā, un tas mani arī daudz kur glāba. Es katru dienu, kā atbraucu no maiņas, uzreiz gāju pirtī nomazgāties, katru dienu mainīju formu un respiratorus. Citi uzlika uz pieres, vai uz kakla turēja – radiācija bija tur iekšā, tas visu iespaidoja. Citi nostrādājušies, pie mucas nomazgā muti, rokas, kaklu, bet liekas gulēt tajā pat formā. Teltī dzīvojām 12 cilvēki, lai visas drēbes atstātu ārā, skatījos, lai arī citi drēbes mainītu. Centos pats un raudzījos, lai visi ietu dušā kārtīgi nomazgātos, lai putekļu nebūtu.

Pēdējās dienās palika slikti, un man jau kartē bija ierakstīts -18 rentgeni 748 milirentgeni saņemts. Norma bija līdz 20 rentgeniem, bet pie 15 visiem jau sākās kaut kādas problēmas. Patiesībā – tas jāpareizina ar 10/20 un tad ir īstais. Kara laikā 200 rentgenus saņemot, neesi vairs spējīgs karot. Bet šeit iznāca jau pāri pieļaujamajai normai.

Baltijas kara apgabals bija atbildīgs arī par mūsu ēdināšanu. Piegādāja visu nepieciešamo, arī augļus. Viss svaigs pievests. Teltī dzīvoja mūsu pavārs. Viņš bieži sagaidāja mūs ar kādiem gardumiem, ceptiem kartupelīšiem, kā mājās.

1.septembrī es biju atpakaļ Latvijā. Tur sabiju pusotru mēnesi. Vispirms nodevu analīzes, tās bija ļoti sliktas un pats arī jutos nelabi - nespēks, 90-jos gados parādījās problēmas ar imūnsistēmu. Saņēmām prēmijas, bet Černobiļa sagrieza dzīvi kājām gaisā!

Pašlaik černobilieši pensijā var iet 6 gadi ātrāk, ir piemaksas pie pensijām.

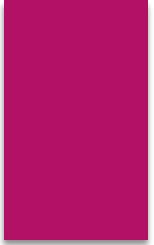
Nikolajs Bistrovs, Alūksne, 2021.gada maijs

Glābšanas darbos Černobiļas AES mani nosūtīja Kara komisariāts. Saņēmu pavēsti, man toreiz bija 27 gadi, strādāju Alūksnes Autokombinātā. Man jau bija ģimene. Vairākas reizes mūs vadāja uz visādām pārbaudēm.

Tad 19.jūlijā aizveda mūs uz Sovecku, tad “salādēja” vagonos un atmodāmies jau Černobiļas stacijā. Līdzī uz platformām bija arī transports – smagās automašīnas. Tad šo savu transportu pārdzinām uz Martinovičiem, kur jau bija šī 30 km zona no Pripetes, kur skaitījās, ka nav tā piesārņojuma. Taisnību jau neteica. Dozometru nebija. Iedeva mums tās “pildspalvas” saucamās. Domāja laikam, ka mēs neko nesaprotam, kaut armijā bijām dienējuši. Tās noteica tikai fonu ne jau to, cik esi saņēmis. Iedeva armijas gaisa respiratorus, bet tie jau tikai putekļus aizturēja. Parastais armijas tērps, nebija nekādu speciālo aizsardzības līdzekļu. Uz plāvas sacēla teltis, kur tad mēs arī dzīvojām, turpat bija remontzona. Martinovičos nodzīvojām līdz septembra vidum.

Braucām iekšā zonā, tur cēla dambjus, vairākus riņķus apkārt Pripetei, lai radiācija ūdeņos neietu tālāk projām. Vedām materiālus - stacijās ar vilcieniem atveda - kalnu iežus, smiltis, granti. Tad to salādēja mašīnās un vedām iekšā zonā. Strādājām pilnas darba dienas. Kad sākās lietus gāzes, rāva pušu dambjus, lietū darbs neapstājās, arī naktīs strādājām. Kad braucām augšup pa dambjiem, kalnu iežiem, riepas plīsa, turpat taisījām riepas. Līdzī mašīnā ņēmām pat pa trīs rezerves riepām. Uz ceļa stāvēja tā saucamās “moikas”, kur mašīnas mazgāja, citas mašīnas tikai lika braukt projām, jo saprata, ka nevar atmazgāt. Kad reaktoram lika betona plāksnes visapkārt, lai lielos pacēlāju krānus tur vat izvietot priekš sarkofāga būvēšanas, tad vedām klāt sauso betonu ar KAMAZ. Tur kādu nedēļu nostrādāju.

Kopā ar mani iesaukumā bija Modris Ivanovs, Māris Dzenis, Žeņa Savinovs, Māris Vērsis, Normunds Ūdris. Šie visi mēs gājām kā šoferi.

Tad mūs pārcēla uz Tečanu, varēja jau redzēt Černobiļu, pa taisno bija kādi 12 km. Tas jau bija zonā iekšā. Tur mūsu mašīnas laukā vairs nelaida. Mēs vedām laukā Pripetas pilsētu. Apkārt bija dzeloņdrāšu zona. Mēs visu vedām ārā no Ļeņina prospekta, tad arī no citiem pilsētas rajoniem kur bija sešstāvīgās mājas. Piebraucām pie logu ailēm un krāvām iedzīvotāju atstātās sadzīves mantas. Bija kājnieku grupa no Volgogradas, viņi salādēja to iedzīvi mūsu mašīnā. Aiz pilsētas žoga bija lielas smilšu karjeras, tur buldozers raka lielas bedres, piegāza pilnas un aizbēra. Pēc 20.septembra mēs sākām vest šīs kravas, un tā līdz 25.novembrim tas bija mans uzdevums. Tur uz vietas arī ņēma asins analīzes. Bija arī divas nedēļas jādzīvo palātā, jo sāka stipri asiņot deguns.

Vēlāk Stačankā uztaisīja tādu punktu, kur pirts bija iekšā, tad uzreiz, kad atbraucām, varēja izmazgāt drēbes katru dienu.

Alūksnē solīja mums, ka bērni bērnudārzā tiks bez rindas, dzīvokļi bez rindas. Tajā momentā lasīja kopā kultūras namā, tad solīja “zelta kalnus”. Darba vieta samaksāja vidējo darba algu trīskārtīgi par tiem mēnešiem, tur uz vietas kā armijā - ap 30 rbļ. – “cigarešu nauda”.

Vēl sazināmiem ar savējiem černobiļiešiem. Pēc mūsu aprēķiniem no Alūksnes rajona toreiz iesauca kādus 78 cilvēkus, dzīvi palikuši vairs kādi 32.

Jānis Šteinbergs, Alūksne, 2021.gada maijs

Es strādāju uz autokrāna SCO. Kara komisariāts mani nosūtīja uz Černobiļu 1988.gada aprīlī. Biju ģimenes cilvēks, man bija jau 43 gadi. Vecākus vīriešus neņēma. Izvēlējās iesaukt, laikam, tādus, kāds speciālists uz to brīdi tur bija vajadzīgs. Es strādāju uz Gulbenes meliorācijas pacelāja krāna, tur tas arī noteikti palika. Bija tuvāk reaktoram, pie sētas. Kad nobrauca garām mērītāji, dezometra skala bija līdz galam. Tāda tur bija radiācija. Bija jāpiekrauj 6 mašīnas- tāda bija tā norma. Krāvu metāla konstrukcijas, kas bija domātas, lai celtu nākošo reaktoru. Nēsājām parasto armijas formu, vēl respirators, maskas ar alumīnija augšu, lai pie deguna saspiestu.

Gulējām skolā. Kā darbus pabeidzām, tā uz dzīvojamo vietu. Miegs gan tur nāca labi.

No dzīvesvietas varēja redzēt skursteni. Brauciens bija kādu stundu, bet pa taisno pa 15 min varēja aizbraukt. Mums teica, ka reaktors noslāpēts, bet mēs no savas skolas redzējām, ka skurstenis kūp.

Labi, ka ieradās mani nomainīt laicīgi cits autokrāna vadītājs, savādāk būtu jāpaliek ilgāk. Uz Jāņiem biju mājās. Bijām jauni, maz ko galvā ņēmām. Un pavēle bija pavēle, bijām devuši zvērestu. Gulbenē viens teica, ka nebrauks, bet saņēma draudus, ka aizsūtīs ne tur vien.

Kas turēja vairāk, kas mazāk.

Jānis Repšs, Alūksne, 2021.gada maijs

Strādāju "Straumes" dārzniecībā par šoferi. Mani 1986. gadā nepaņēma, tāpēc, ka maijā ģimenē piedzima dēls. Un tad mani iesauca 1987.gadā. Tā kā biju šoferis, tad mani norīkoja darbā uz mašīnas.

Mēs dzīvojām Stičankas ciemā, skolā, kas arī atradās ārpus zonas, autoparks kādi 20/30 km. No dzīvesvietas šoferis mūs aizveda uz autoparku, tad sēdāmies tur uz mašīnām. Vedām svina plāksnes, smilti uz reaktoru, veco zemes virskārtu veda prom uz "kapsētu", kur to apraka. Tur apraka gan mašīnas, gan autobusus, kam bija liela radiācija un vairs nevarēja izmantot. Mašīnas bija sliktā stāvoklī. Mašīna lūza, pats pa nakti saliku, lai varu otrā dienā braukt. Bija parēķināts, ja desmit reiss izbrauci, tad esi saņēmis radiācijas pieļaujamo normu. Tad visi centās ātrāk izbraukt un tikt brīvi. Ūdens mašīnas, kas laistīja ceļus brauca lēni, tie, kas uzkrāvušies apdzina un avārijas tā arī notika. Tad noteica ātruma un distances ierobežojumus.

Dzeramais bija tika pudelēs limonāde un minerālūdens. Alkoholus lietot bija noliegts. Ja noķertu, draudēja, ka pieliks pie darbiem zonā līdz 6 mēnešiem. Kontrolēja mašīnas, lai to neievestu. Tajā laikā jau bija ābolu raža –lieli caurspīdīgi, bija cilvēki, kas ēda. Bet tie pilni ar radiāciju. Tāpat sēnes. Viens ekskavatorists bija liels makšķernieks. Bija noķēris zivi, piesējis pie ekskavatora, tā tur valkājas, ar smilti un putekļiem aplipa, bet vakarā lika uz pannas.

Uz Černobiļu gan mūs atveda ar lidmašīnu, bet prom bija pašiem jākuļās. Dodoties projām izmaksāja komandējuma naudu, ar sanitāro mašīnu aizveda uz centru, tad prom ar vilcienu uz mājām.

Savā laikā pārņēmu Gunta Vosekalna iesāktu černobiļiešu apzināšanas un biedrības vadīšanas darbu. Pacīnījos, lai arī Alūksnes rajona puši saņemtu piemiņas zīmes. Visiem sešiem simtiem Latvijas Černobiļas AES sprādziena seku likvidēšanas vīriem pienācās piemiņas zīmes.

Klaids Kolovs, Alūksne, 2021.gada maijs

Mana dzimtā puse ir Karva. 1981.gadā atnācu no dienesta armijā. 1986.gadā Zeltiņu raķešu bāzē biju iesaukts uz 25 dienām (zboros) apmācībās, kur mūs apmācīja par ķīmijas lietām. 25.aprīlī mūs atbrīvoja. Bija doma sagatavot mūs braucienam uz Ceļinu – neskartajām zemēm, bet 26.aprīlī bija tas Černobiļas AES sprādziens. Es toreiz strādāju Alūksnes Gāzes kantorī. Bija svētdiena, kad pie manis darbā ieradās no ciema padomes un pateica, ka tiek celta trauksme un man jāierodas Kara komisariātā. Aizveda mani uz Gulbeni, sāka formēt papīrus. Tas bija kaut kad maijā. Mūs kādas 3 reizes veda uz Gulbeni, tad atkal atcēla, bet 19.jūlijā bija jābrauc uz Černobiļu. Tur biju 3 ar pusi mēnešus līdz 25.oktobrim. Mēs kopā no Alūksnes rajona bijām kādi 11 cilvēki. Veda mūs ar vilcienu uz Sovecku Kaļiņingradas apgabālā. Tur visus saformēja, salika uz vilciena ešelona mašīnas. Es biju iedalīts ķīmiķu rotā. Dzīvojām mēs Martinovičos, ciemā, kādus 10 km no aizliegtās zonas, skaitījās neitrālā zona. Cik nu bija neitrāla. Gulējām teltīs, pusdienojām ēdnīcā. Pa laikam tika noorganizēti mākslinieku koncerti. Galapunktā mūsu grupai uzdevums bija mazgāt un skalot mašīnas un, kas brauca uz zonu, jālaista ceļi, lai neceļas radioaktīvie putekļi. Kādas 9 reizes biju nosūtīts arī uz zonu. Vienu dienu, 30.septembrī, biju augšā uz reaktora lasīt grafīta akmeņus. Tērps bija ar svina plāksnēm, tad gumijas apģērbs, kaut kāda maska, kirzas zābaki. Tā pusotru minūti - pa lūku izskrējām, metām grafitus reaktorā iekšā, cik nu tuvu varēja pieskriet. Iepriekš pa televizoru apskatījāmies, kur tās lāpstas noliktas, lai bez kavēšanās var veikt to darbu. Divatā ar mani bija vīrietis no Balviem. Ātri tos akmeņus ar lāpstu samētājām, tad atskanēja otra sirēna un bija jāskrien atpakaļ. Tur bija liels radiācijas fons, tad gan bija galva jocīga, īsti nesāpēja, bet biju apdullis. Nekādu alkoholu gan nedeķa, kā citi stāsta.

Zeltiņu bāzē mācījās, bet neviens jau neiedomājās, ka dzīvē tā var sanākt!

За нашу Советскую Родину!

Товарищу

*сержанту Иглову Ильяду
Милитовичу*

Выполняя задание Советского правительства в необычно сложной обстановке, Вы уверенно прошли испытание на мужество и стойкость, проявили высокие морально-политические и психологические качества. Глубокое понимание личной ответственности за порученное дело помогло Вам внести достойный вклад в дело ликвидации последствий аварии на Чернобыльской атомной электростанции.

Выражаем Вам сердечную благодарность за образцовое выполнение патриотического долга перед Родиной.

Командир войсковой части

генерал-майор

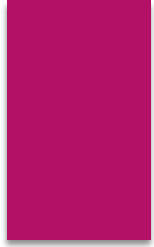
И. Тараканов

Заместитель командира
по политической части

полковник

Томашов

« 30 » *сентября* 1986 г.

УДОСТОВЕРЕНИЕ
к
памятному знаку
«30 ЛЕТ СО ДНЯ СООРУЖЕНИЯ
ОБЪЕКТА «УКРЫТИЕ»»

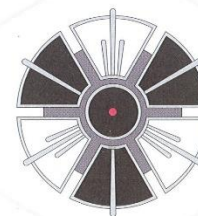

LATVIJAS REPUBLIKAS IEKŠLIETU MINISTRIJA

Klaidis Kolovs

APBALVOTS AR
ČERNOBIĻAS AES AVĀRIJAS
SEKU LIKVIDĒŠANAS DALĪBNIEKA
PIEMIŅAS ZĪMI

Apliecība nr.0586
Rīgā, 2017.gada 26.aprīlī

Rihards Kozlovskis
Iekšlietu ministrs

